

Olsztyn, 02 sierpnia 2019 r.

PS-VI.431.2.17.2019.AB

Pani
Dorota Giczewska
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Węgorzewie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.582.2019 z dnia 11 czerwca 2019 r. /**akta kontroli str. 1/** zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
 2. Katarzyna Stefanowska - główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Węgorzewie, ul. Zamkowa 4, 11-600 Węgorzewo. Czynności kontrolne przeprowadzono w dniach 17, 18 i 24 czerwca 2019 r. Przedmiot kontroli stanowiły formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r. poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. M-GOPS/ Ośrodek/ kontrolowana jednostka – co oznacza: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzewie, ul. Zamkowa 4, 11-600 Węgorzewo,
2. Dyrektor/ Dyrektor Ośrodka/ Dyrektor M-GOPS – co oznacza: Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzewie, Panią Dorotę Giczewską,
3. Regulamin – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzewie*,
4. Program – co oznacza: *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Węgorzewo na lata 2017 - 2019*,
5. Gmina – co oznacza: Gminę Węgorzewo.
6. Projekt – co oznacza: projekt realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzewie pn. „*Węgorzewo stawia na rodzinę*”,

7. asystent rodziny/ asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Ośrodku,
8. plan pracy/ plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia i przeprowadzono ją w obecności pani Doroty Giczewskiej – Dyrektora Ośrodka. Ustaleń kontrolnych dokonano w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz asystentów rodziny zatrudnionych w dacie kontroli. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną jednostkę pod poz. 18.

Działalność M-GOPS w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzewie jest jednostką organizacyjną Gminy Węgorzewo, działającą na podstawie *Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzewie*, przyjętego Uchwałą Nr XXVI/210/2016 Rady Miejskiej w Węgorzewie z dnia 28 września 2016 r., do którego wprowadzono zmiany Uchwałą Nr XXXVI/285/2017 Rady Miejskiej w Węgorzewie z dnia 28 czerwca 2017 r. /**akta kontroli str. 2-8/**.

Struktura organizacyjna, wewnętrzny podział zadań oraz zasady działania M-GOPS ujęte zostały w *Regulaminie Organizacyjnym Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzewie*, wprowadzonym Zarządzeniem nr 5/2010 z dnia 24 maja 2010 r. Dyrektora M-GOPS oraz zmianach do niego wprowadzanych Zarządzeniem nr 2/2011 z dnia 18 kwietnia 2011 r., Zarządzeniem nr 7/2012 z dnia 31 sierpnia 2012 r., Zarządzeniem Nr 16/2013 z dnia 09 grudnia 2013 r., Zarządzeniem nr 5/2015 z dnia 16 kwietnia 2015 r., Zarządzeniem nr 7/2015 z dnia 18 maja 2015 r., Zarządzeniem nr 15/2015 z dnia 17 grudnia 2015 r., Zarządzeniem nr 13/2016 z dnia 16 sierpnia 2016 r., Zarządzeniem nr 8/2017 z dnia 22 listopada 2017 r., Zarządzeniem nr 2/2018 z dnia 05 stycznia 2018 r. /**akta kontroli str. 9-35/**. Z uwagi na wielość zmian w Regulaminie, kontrolujący w bieżącym instruktażu wskazali na zasadność ujednolicenia ww. aktu prawnego.

W ww. dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki zostały ujęte zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kontrolujący nie wnieśli uwag do ich treści.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny

Realizując obowiązek wynikający z art. 176 pkt 1 ustawy, Rada Miejska w Węgorzewie podjęła Uchwałą nr XXXVI/286/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia *Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Węgorzewo na lata 2017 – 2019* /**akta kontroli str. 36-56/**. Główny cel Programu to „zapewnienie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”. Program obejmował cztery cele szczegółowe:

- 1) „Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji,
- 2) podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej,
- 3) poprawa funkcjonowania rodziny i promowanie wartości rodzinnych,
- 4) zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego.”

W Programie dla każdego z celów szczegółowych dookreślono działania, wskazano realizatorów, terminy realizacji oraz wskaźniki realizacji i źródła finansowania. Ponadto ujęto w nim m.in. rezultaty, zasady monitorowania i ewaluacji.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji

W okresie poddanym kontroli w Ośrodku w ramach 3 etatów, zatrudnionych było 3 asystentów rodziny na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy. Zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 57**, jeden z asystentów został zatrudniony od 28.05.2019 r. w ramach realizowanego przez GOPS projektu pn. „*Węgorzewo stawia na rodzinę*” i wykonywał zadania wynikające z ustawy.

Stwierdzono, że asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje /**akta kontroli str. 58-60/**, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W teczkach akt osobowych asystentów znajdowały się także oświadczenia, potwierdzające spełnianie wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy tj. informacje w zakresie, czy dana osoba:

- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Podczas kontroli ustalono, że dwóch asystentów rodziny, podnosiło swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną w formie udziału w szkoleniach (jeden, z uwagi na krótki okres zatrudnienia, nie brał udziału w szkoleniach). Z ustnych wyjaśnień Dyrektor wynika, że Gmina tworzyła możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, zgodnie z art. 176 pkt 2 ustawy. W dokumentach przedłożonych kontrolującym znajdowały się zaświadczenia o ukończonych przez nich szkoleniach. Ponadto asystenci rodziny systematycznie podnosili swoje kwalifikacje poprzez samokształcenie i wymianę doświadczeń z innymi asystentami.

Kontrola wykazała również, że praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ww. ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

W Ośrodku, Zarządzeniem Nr 15/2018 Dyrektora M-GOPS z dnia 31 grudnia 2018 r. / **akta kontroli str. 61-68**/, uregulowano kwestie dotyczące czasu pracy asystenta rodziny, dokumentacji oraz zasad jego współpracy z pracownikiem socjalnym, a także monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy przez asystenta. Wskazano w nim następujące wzory dokumentów do służbowego stosowania przez asystenta:

- Załącznik nr 1: Miesięczna karta czasu pracy z rodziną,
- Załącznik nr 2: Potwierdzenie wykonania pracy z rodziną,
- Załącznik nr 3: Zgoda na podjęcie współpracy rodzin z asystentem rodziny,
- Załącznik nr 4: Diagnoza rodziny,
- Załącznik nr 5: Plan pracy z rodziną.

Wprowadzone Zarządzeniem wzory dokumentów nie budziły zastrzeżeń zespołu kontrolnego.

Dyrektor M-GOPS przedłożyła kontrolującym wykaz rodzin, z którymi pracowali asystenci w okresie objętym kontrolą, z którego wynika, iż z ich pomocy i wsparcia korzystało łącznie 47 rodzin, w tym 6 w ramach Projektu. Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz uzyskanych informacji stwierdzono, że liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny pracował w tym samym czasie nie przekroczyła 15, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy. Ustalono także, iż żadnej z rodzin nie przydzielono asystenta w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz.U. 2019 poz. 473) oraz na podstawie postanowienia Sądu /**akta kontroli str. 69-73**/.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację 18 rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, w tym 6 rodzin biorących udział w Projekcie oraz 3 rodzin, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej. Stwierdzono, iż potrzeby objęcia rodzin asystą rozpoznane zostały przez sam Ośrodek.

Ustalono, iż w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodziny ujętej w wywiadzie środowiskowym wynikało, iż potrzebowała ona wsparcia asystenta, pracownik socjalny wnioskował do Dyrektora o jego przydzielenie (art. 11 ust. 2, ust. 3 ustawy). Niezwłocznie po otrzymaniu wniosku Dyrektor Ośrodka przydzielała rodzinie asystenta. Po zatwierdzeniu wniosku przez Dyrektora M-GOPS, pracownik socjalny wprowadzał asystenta do rodziny celem zapoznania. Ponadto pracownik socjalny przygotowywał i przekazywał asystentowi opinię zawierającą opis rodziny, jej strukturę, występujące problemy i wskazówki dla asystenta, dotyczące kierunków pracy z daną rodziną.

W każdym analizowanym przypadku rodziny pisemnie wyrażały zgodę na objęcie jej wsparciem asystenta, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy /przykład **akta kontroli str. 74-75**/.

Asystenci podczas pierwszego spotkania omawiali z rodziną zasady współpracy. Następnie, opracowywali dokument pn. *Diagnoza rodziny* /przykład **akta kontroli str. 76-77**/. Dokonywano w nim analizy wstępnej sytuacji rodziny, z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej i mieszkaniowej, a także występujących w rodzinie problemów oraz zasobów i ograniczeń. Po sporządzeniu diagnozy asystenci tworzyli długoterminowe plany pracy z rodziną, które zawierały: cel główny, cele szczegółowe oraz działania długoterminowe i krótkoterminowe, podpis asystenta, członka rodziny oraz pracownika socjalnego. Następnie tworzone miesięczne plany pracy w wersji tabelarycznej, które zawierały opis działań, termin

realizacji, osobę odpowiedzialną za realizację działań, przewidywane efekty, podpis członka rodziny, pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny. Stanowiły one integralną część planów długoterminowych. Należy więc stwierdzić, iż były opracowane i realizowane zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy oraz zawierały elementy wskazane w art. 15 ust. 3 ww. aktu prawnego /przykład **akta kontroli str. 78-92/**.

Ustalono, iż plany pracy sporządzone dla 2 rodzin biologicznych (wykaz rodzin poz. 21, **akta kontroli str. 70**, wykaz rodzin poz. 12, **akta kontroli str. 71**), których dzieci umieszczone były w pieczy zastępczej, nie zawierały potwierdzenia faktu opracowania ich z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowania z planem pomocy dziecku, do czego obowiązuje art. 15 ust. 1 pkt. 2 ustawy /**akta kontroli str. 93-121/**. Dyrektor M-GOPS w pisemnych wyjaśnieniach poinformowała, iż w przypadku pierwszej rodziny, jej współpraca z asystentem rozpoczęła się już po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, wcześniej zaś pracownik socjalny współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (w okresie kiedy rodzina nie była objęta asystą). Wskazała, iż w przypadku drugiej rodziny, plany zostały opracowane we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej podczas posiedzenia zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej /**akta kontroli str. 122-123/**. Kontrolujący stwierdzili brak potwierdzenia w dokumentacji tego faktu, co może budzić wątpliwość, czy faktycznie był on opracowany we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Zespół inspektorów szczegółowo omówił tą kwestię z Dyrektorem Ośrodka. Nadmienić należy, iż skoordynowanie planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej, ma na celu zapewnienie spójnego systemu wsparcia i oddziaływań różnych jednostek oraz osób, które działają na rzecz dziecka i rodziny. Powyższa nieprawidłowość może skutkować tym, że podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny będą podejmowały niespójne działania, co w rezultacie może uniemożliwić osiągnięcie założonych celów.

Asystenci rodziny sporządzali okresową ocenę sytuacji rodziny w dokumencie pn. *Sprawozdanie kwartalne z pracy asystenta rodziny*, które zawierało dane rodziny i asystenta oraz wskazanie okresu, którego dotyczy. Ujmowano w nim także sytuację rodziny i opisywano podejmowane działania z rodziną i na jej rzecz. Na dokumencie tym widniał tylko podpis asystenta rodziny. Żaden z ww. dokumentów nie zawierał potwierdzenia przekazania oceny podmiotowi o którym mowa w art. 17 ust.1 ustawy, w tym przypadku Dyrektor M-GOPS /**akta kontroli str. 125-150/**. Dyrektor Ośrodka, w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż cyt. „ (...) zatrudnieni asystenci rodzin zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny w formie sprawozdania raz na kwartał jak również rocznej przedstawiając Dyrektorowi MGOPS sporządzone dokumenty do odczytania w celu zapoznania się. Asystenci rodziny wspólnie z Dyrektorem MGOPS omawiali sytuacje rodzin odnosząc się do podejmowanych działań określonych w miesięcznych planach pracy z rodzinami, jak również do miesięcznej karty czasu pracy z rodziną. Podczas spotkania omawiano działania jak również efekty tych działań mających na celu osiągnięcie zamierzonych celów określonych w długoterminowym planie czasu pracy” GOPS /**akta kontroli str. 151/**. Brak udokumentowania zapoznania się z okresową oceną rodziny przez Dyrektora Ośrodka może budzić wątpliwości, czy zapoznawała się ze wszystkimi okresowymi ocenami sytuacji rodziny, sporządzanymi przez asystentów. Stwierdzona nieprawidłowość może skutkować brakiem posiadania stosownej wiedzy na temat aktualnej sytuacji rodzin i efektów pracy prowadzonej

przez asystentów. Kontrolujący wskazali ponadto na zasadność ujednoczenia nazewnictwa ww. dokumentu tak, aby było zgodne z obowiązującymi przepisami.

Ustalono także, iż na koniec roku kalendarzowego, sporządzano dokument pn. *Sprawozdanie podsumowujące pracę z rodziną ...* (tu wskazywano dane rodziny) *w roku...* (tu wskazywano rok, którego dotyczy). Ujmowano w nim podejmowane działania z rodziną i na jej rzecz w danym roku oraz wskazywano podmioty, z którymi podjęto współpracę /przykład: **akta kontroli str. 154-155/**.

Po zakończeniu pracy z rodziną, asystenci przygotowywali dokument pn. *Opinia kończąca pracę z rodziną*, w którym dokonywali w formie opisowej podsumowania pracy, wskazując jednocześnie zasoby danej rodziny, pozwalające jej na prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych /przykład: **akta kontroli str. 156-157/**. Rodzina była informowana o przyczynach zakończenia współpracy oraz monitorowaniu jej sytuacji przez asystenta i pracownika socjalnego, co potwierdzała własnoręcznym podpisem na dokumencie pn. *Ocena asystenta* /przykład: **akta kontroli str. 158/**.

Z informacji przedłożonej kontrolującym, stanowiącej **akta kontroli str. 69-73** wynika, iż asystenci rodziny w okresie objętym kontrolą zakończyli współpracę z 14 rodzinami z uwagi na: uzyskanie efektów (4 rodziny), brak współpracy (5 rodzin) i zmianę miejsca zamieszkania (5 rodzin). W przypadku odmowy współpracy rodziny z asystentem, kiedy z analizy jej sytuacji wynikało, że zasadna jest dalsza praca rodziny z asystentem, Dyrektor informowała o tym fakcie Sąd.

Analiza dokumentacji rodzin wykazała, iż za wyjątkiem jednej rodziny /wykaz rodzin poz. 21, **akta kontroli str. 70/**, asystenci prowadzili monitoring ich funkcjonowania, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, co znalazło potwierdzenie w prowadzonej przez nich dokumentacji tj. w dokumentach pn. *Monitorowanie funkcjonowania rodzin po zakończeniu pracy z rodziną* /przykład: **akta kontroli str. 159-160/**. Zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 161**, monitoring w rodzinach, w których osiągnięto zamierzone cele odbywał się przez okres 6 miesięcy, poprzez wizyty asystenta rodziny wraz z pracownikiem socjalnym, przynajmniej raz w miesiącu, w miejscu zamieszkania rodziny. W przypadku rodziny, o której mowa powyżej, gdzie współpraca została zakończona na wniosek rodziny, monitoring nie był prowadzony bowiem „(...) nie życzy ona sobie przebywania w środowisku asystenta rodziny (...)”. Niemniej jednak Ośrodek poinformował Sąd o zaistniałym fakcie, a rodzina pozostała pod opieką pracownika socjalnego. Zespół kontrolny wskazał, iż monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z nią jest jednym z obowiązków asystenta, o którym mowa w ustawie. Kiedy rodzina odmawia dalszej współpracy z asystentem, należy rozważyć odpowiedni dla niej sposób monitorowania jej funkcjonowania przez asystenta. Może on być realizowany nie tylko przez bezpośredni kontakt z rodziną, ale również poprzez kontakt z instytucjami zaangażowanymi w pracę z dzieckiem i rodziną (np. placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, kuratorzy, itp.), a podejmowane działania po zakończeniu pracy z rodziną winny znaleźć odzwierciedlenie w dokumentacji, prowadzonej przez asystentów rodziny. Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów obowiązujących w tym zakresie. Brak monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią współpracy przez asystenta rodziny może skutkować posiadaniem niepełnej wiedzy na temat jej aktualnej sytuacji.

Ustalono, iż asystenci rodziny prowadzili dokumenty pn. *Miesięczna karta czasu pracy z rodziną*. Zawierały one m.in. takie informacje jak: miesiąc, dane rodziny i asystenta, imię i nazwisko, datę i godzinę, opis działań oraz ilość godzin, a także podpis asystenta. Szczegółowo opisywano w nich działania podejmowane z rodziną /przykład: **akta kontroli str. 163-165/**.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji oraz przedłożonej informacji, stanowiącej **akta kontroli str. 172-175, 185-187**, stwierdzono, że asystenci rodziny stosownie do zapisu art. 14 ustawy, pracowali z rodziną w miejscu zamieszkania lub miejscu przez nią wskazanym. Podejmowali działania adekwatne do problemów występujących w rodzinach, a ich praca charakteryzowała się dużym zaangażowaniem w pomoc rodzinom objętym ich wsparciem. Praca asystentów polegała m.in. na:

- motywowaniu oraz wskazywaniu pozytywnych efektów spędzania czasu z rodziną oraz zwracaniu uwagi na formę spędzania czasu wolnego przez dzieci,
- udzielaniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla dzieci i rodziców,
- kontaktowaniu się z wychowawcami i pedagogami podopiecznych w szkołach, umawianiu wizyt rodziców w szkołach na spotkaniach z wychowawcami oraz uczestniczeniu w rozmowach z wychowawcami i pedagogami,
- omawianiu problemów z zachowaniem bądź nauką dzieci, zachęcaniu rodziców do zapisywania dzieci na świetlice (Świetlica Socjoterapeutyczna „Dom” oraz Ognisko Wychowawcze „Przyjazny Kącik” w Węgorzewie),
- pomocy w umawianiu wizyt dzieci w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w celu diagnozy i badań w kierunku uzyskania orzeczeń lub opinii dotyczących trudności w nauce,
- motywowaniu rodziców do zapisywania dzieci do przedszkola,
- pomocy przy odrabianiu lekcji, motywowaniu rodziców do pomocy dzieciom w odrabianiu lekcji i kontroli wywiązywania się przez nie z obowiązków szkolnych,
- pomocy w wypełnianiu dokumentacji dotyczącej otrzymania świadczeń np. zasiłku rodzinnego, stypendium szkolnego,
- motywowaniu do udziału w zajęciach w ramach różnego rodzaju projektów realizowanych przez Ośrodek lub Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie,
- pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych,
- motywowaniu do aktywizacji zawodowej i podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- edukacji w zakresie obowiązujących norm współżycia społecznego m.in. poprzez motywowanie osób uzależnionych do podejmowania lub kontynuowania terapii,
- edukacji z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego (pomoc w planowaniu budżetu domowego, wspólnych zakupów, dokonywaniu opłat, udzielanie wskazówek dotyczących sprzątnięcia, pomoc w uzyskaniu niezbędnych przedmiotów gospodarstwa domowego),

W okresie poddanym kontroli w pieczy zastępczej umieszczono 1 dziecko z terenu Gminy /**akta kontroli str. 188-189/**. Stwierdzono, iż asystenci rodziny uczestniczyli w posiedzeniach okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Dyrektor Ośrodka poinformowała, iż w okresie objętym kontrolą Sąd nie zwracał się o sporządzenie opinii o rodzinie i jej członkach /**akta kontroli str. 190/**.

Ustalono, że wykonując swoje obowiązki asystenci rodziny współpracowali z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, w tym m.in. z: Zespołem Interdyscyplinarnym, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Komendą Powiatową Policji w Węgorzewie,

Zespołem Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół i Przedszkoli w Węgorzewie, Szkołami i Przedszkolami na terenie Gminy Węgorzewo, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Węgorzewie, Domem Dziecka w Olecku, Poradnią Uzależnienia i Współzależnienia w Węgorzewie, służbą zdrowia /**akta kontroli str. 191-192/**.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

W okresie objętym kontrolą rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym ich dzieci, korzystały z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego organizowanego na terenie Gminy Węgorzewo. Powyższe formy pomocy świadczone były w :

- Świetlicy Socjoterapeutycznej „Dom” w Węgorzewie – psycholog (skorzystało z nich 50 dzieci i 2 rodziców),
- Szkołach, Przedszkolu „Jesteś”, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym z terenu Gminy Węgorzewo – psycholog, pedagog, socjoterapeutka (udzielono łącznie 360 konsultacji),
- M-GOPS w ramach projektu „*Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Węgorzewie*” – psycholog (72 konsultacje), terapeuta rodziny (144 konsultacje), terapeuta uzależnień (72 konsultacje),
- M-GOPS w ramach projektu „*Pełni mocy przeciw przemocy*” – psycholog (5 rodzin/34 osoby), terapeuta rodziny (16 rodzin/38 osób), socjoterapeuta (12 osób),
- Powiatowo-Gminnym Punkcie Interwencji Kryzysowej – psycholog (64 osoby w 2018 r., 5 rodzin w 2019 r.), terapeuta rodziny (48 osób w 2018 r., 19 rodzin w 2018 r.)

Ponadto Ośrodek współpracował z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie, gdzie mieszkańcy Gminy mogli skorzystać ze wsparcia psychologa oraz terapeuty /**akta kontroli str. 193-194/**.

▪ Terapia i mediacje

W badanym okresie /**akta kontroli str. 194/**, rodziny z terenu Gminy korzystały z:

- socjoterapii w poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Węgorzewie (30 dzieci),
- terapii pedagogicznej w Świetlicy Socjoterapeutycznej „DOM” (50 dzieci),
- terapii logopedycznej w Świetlicy Socjoterapeutycznej „DOM” (3 dzieci).

W ramach projektu pn. „*Pełni mocy przeciw przemocy II*” zorganizowano wyjazd terapeutyczno-integracyjny dla dzieci z placówek wsparcia dziennego oraz rodzin objętych asystą /**akta kontroli str. 197/**.

▪ Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Z przedłożonych przez Dyrektora informacji wynika, iż w okresie kontrolnym, M-GOPS świadczył ww. usługi. Taką formą pomocy łącznie objęto 34 dzieci z 32 rodzin z terenu Gminy w Ognisku Wychowawczym w Węgorzewie. Ponadto 23 dzieci miało tam zorganizowane zajęcia logopedyczne. Ustalono, iż 132 dzieci korzystało z usług terapeutów zespołu

wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (psycholog, rehabilitant, logopeda) w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Węgorzewie. Także w przedszkolu „Jesteś” w 2019 r. 1 dziecko miało zapewnioną pomoc psychologa /akta kontroli str. 194/.

▪ **Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego**

Ustalono, że w siedzibie Ośrodka, w okresie objętym kontrolą, prawnicy udzielali konsultacji, w ramach projektów realizowanych przez Ośrodek:

- projekt „*Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Węgorzewie*” – prawnik udzielił 48 porad w 2018 r., zaś w 2019 r. – 24,
- projekt „*Pełni mocy przeciw przemocy*” – prawnik udzielił porad 12 osobom w 2018 r., zaś w 2019 r. – 4 osobom.

Rodziny korzystały również z pomocy prawnej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie oraz Powiatowo-Gminnym Punkcie Interwencji Kryzysowej /akta kontroli str. 194/.

▪ **Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”**

W ramach projektu pn. „*Pełni mocy przeciw przemocy*” utworzona była grupa wsparcia, w której uczestniczyły 4 rodziny /akta kontroli str. 195/. Ponadto uczestnikom projektu pt. „*Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Węgorzewie*” oraz ich rodzinom zorganizowano dwa wyjazdy integracyjne /akta kontroli str. 197/. Dyrektor, zgodnie z przedłożoną informacją stanowiącą akta kontroli str.195 wskazała również, iż 56 rodzin z terenu Gminy korzystało ze wsparcia w formie zajęć warsztatowych w ramach „Klubu Rodzica”, realizowanych w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Węgorzewie.

Ustalono ponadto, iż w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 od 01.02.2019 r. do daty kontroli M-GOPS Węgorzewo realizował projekt pt. „*Węgorzewo stawia na rodzinę*”, który docelowo ma trwać do 30.09.2020 r. Jego celem jest zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych 34 kobiet oraz 6 mężczyzn z terenu Gminy Węgorzewo oraz integracja ze społecznością lokalną 40 uczestników i 24 dzieci. W ramach Projektu odbyły się działania integracyjne, w tym przygotowano przez dorosłych i dzieci Noc Świętojańską. Dla uczestników i ich rodzin przewidziano także wsparcie psychologiczne, prawne, zdrowotne i terapeutyczne oraz działania integracyjne (wycieczki rowerowe, rejs statkiem, festyn rodzinny), w tym także warsztaty zwiększające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, socjoterapeutyczne i plastyczne dla dzieci /akta kontroli str. 197-200/.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

W toku kontroli stwierdzono, iż na terenie Gminy, w strukturach Ośrodkach, funkcjonowały dwie placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy:

- Świetlica Socjoterapeutyczna „Dom” w Węgorzewie,
- Ognisko Wychowawcze „Przyjazny Kącik” w Węgorzewie.

Zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 195**, działaniami placówek wsparcia dziennego, w okresie poddanym kontroli, objętych było łącznie 105 dzieci. Zorganizowano w nich zajęcia integracyjne, profilaktyczne, rozwijające ich zdolności intelektualne, zainteresowania, zapewniono pomoc w nauce. Ponadto w Świetlicy Socjoterapeutycznej „Dom” zapewniano zajęcia specjalistyczne: terapię pedagogiczną w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęcia z psychologiem i logopedą oraz socjoterapię /**akta kontroli str. 177-181**/.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających

Ze zgromadzonej dokumentacji oraz pozyskanych informacji wynika, że w Gminie nie funkcjonowały rodziny wspierające. Ustalono, iż do M-GOPS w okresie objętym kontrolą, nie wpłynął żaden wniosek o objęcie rodziny pomocą rodziny wspierającej, dlatego też nie organizowano szkoleń i nie tworzono warunków do ich działania /**akta kontroli str. 151**/.

8. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, iż rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzewie zapewniał szeroki dostęp do różnych form wsparcia, przewidzianych w art. 10 ust. 3 ustawy. W ocenie zespołu kontrolnego na podkreślenie zasługuje również fakt dużego zaangażowania asystentów rodziny w wykonywanie powierzonych im obowiązków i podejmowanie działań na rzecz wsparcia i pomocy rodzinom objętym asystą, z wykorzystaniem możliwości i zasobów Gminy. Rekomenduje się zatem utrzymanie świadczonych usług na dotychczasowym poziomie.

Nadto wskazuje się, aby z uwagi na dużą ilość zmian wprowadzanych w Regulaminie Organizacyjnym, przy najbliższych pracach nad tym dokumentem dokonać jego ujednolicenia.

9. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i koordynować z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy oraz dokumentować ten fakt. **Termin realizacji – na bieżąco.**
2. Okresową oceny sytuacji rodziny przedkładać Dyrektorowi Ośrodka, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 15 ustawy i potwierdzać ten fakt. **Termin realizacji – na bieżąco.**
3. Monitorować funkcjonowanie rodziny, po zakończeniu pracy ze wszystkimi rodzinami zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, a podjęte działania w ramach realizacji ww. zadania dokumentować. **Termin realizacji – niezwłocznie.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019 poz.1111).

GŁÓWNY SPECJALISTA

K
Katarzyna Stefanowska

GŁÓWNY SPECJALISTA

AB
Agnieszka Brzozowska

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

MJ
Marcin Jastrzębski
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej

